

LIELĀ UNIVERSITĀŠU HARTA

Preambula

Apakšā parakstījušies Eiropas universitāšu rektori, kas pulcējušies Boloņā Eiropas vecākās universitātes deviņsimtgades sakarā; četrus gadus pirms robežu galīgas atcelšanas Eiropas Kopienas valstu starpā; ar prieku sagaidot tālejošu visu Eiropas nāciju sadarbību un ticot, ka tautām un valstīm vairāk nekā jebkad agrāk nepieciešams apjaust to lomu, kura universitātēm būs jāuzņemas mainīgajā un arvien vairāk internacionālajā sabiedrībā,

uzskata -

1. ka, tuvojoties šā gadu tūkstoša beigām, cilvēces nākotne ir vislielākajā mērā atkarīga no kultūras, zinātnes un tehnikas attīstības, kura savukārt tiek kalpināta tādos kultūras, zināšanu un pētniecības centros, par kādiem ir kļuvušas īstenas universitātes;
2. ka mūsdienu pasaulē universitāšu pienākums tālāk izplatīt zināšanas jaunākajās paaudzēs ietver arī kalpošanu visai sabiedrībai kopumā, un ka sabiedrības kultūras, sociālās un ekonomiskās nākotnes labad ir jāiegulda īpaši pūliņi nepārtrauktas tālākizglītības attīstībā;
3. universitātēm jāsniedz nākošajām paaudzēm tāda izglītība un profesionālās prasmes, kas tām, un caur tām atkal tālāk, mācītu cienīt to vareno saskaņu, kāda pastāv mūs aptverošajā dabas vidē un pašā dzīvē kā tādā.

Apakšā parakstījušies Eiropas universitāšu rektori visu valstu un visu tautu sirdsapziņu priekšā pasludina tos fundamentālos principus uz kuriem vienmēr, gan tagad, gan nākotnē jābalstās universitāšu darbībai.

Fundamentālie principi

1. Universitāte ir autonoma institūcija pašā sabiedrības centrā, ģeogrāfisku cēloņu un atšķirīga vēsturiskā mantojuma dēļ tā var būt organizēta dažādos veidos; tā rada, pārbauda, izvērtē un zinātnes un izglītības ceļā izplata kultūru. Lai spētu atbilst apkārtējās pasaules vajadzībām, zinātnei un izglītībai tajā ir jābūt morāli un intelektuāli neatkarīgai no politiskās varas un ekonomiskajiem spēkiem.
2. Izglītībai un pētniecībai universitātēs ir jābūt nesaraujami saistītām, jo tām ir jānodrošina, lai tajās mācītais neatpaliktu no sabiedrības mainīgajām vajadzībām un no zinātniskās domas progresa.

3. Pētniecības un studiju brīvība ir universitāšu darbības pamatprincips. Cik tālu vien tas ir katras puses spēkos, gan valdībām, gan universitātēm jānodrošina šī fundamentālā principa ievērošanu.

Universitāte, kam ir sveša neiecietība un kas ir vienmēr atvērta dialogam, ir ideāla tikšanās vieta mācībspēkiem, kuri prot dalīties savās zināšanās un ir bruņoti ar spējām pētījumu un jaunrades ceļā attīstīt zināšanas tālāk, un studentiem, kuri spēj un vēlas ar šīm zināšanām bagātināt savus prātus.

4. Universitāte ir Eiropas humānisma tradīciju glabātāja; tā vienmēr tiecas apgūt visas pasaules zināšanas, lai papildītu savu sūtību; tā sniedzas pāri ģeogrāfiskajām un politiskajām robežām un ir apstiprinājums vitālajai nepieciešamībai dažādām kultūrām pazīt un ietekmēt citai citu.

Līdzekļi

Lai, sekojot šiem principiem, sasniegtu minētos mērķus, nepieciešami efektīvi *līdzekļi*, kuri atbilstu šodienas apstākļiem.

1. Lai uzturētu un saglabātu pētījumu un studiju brīvību, visu universitāšu sabiedrības locekļu rīcībā jābūt šīs brīvības realizācijai nepieciešamajiem instrumentiem.

2. Mācībspēki jāpieņem darbā un to statuss jānosaka saskaņā ar principu, ka pētniecība nav atdalāma no pasniegšanas.

3. Katrai universitātei - atbilstoši ievērtējot konkrētos apstākļus – jānodrošina, lai tajā būtu garantētas studentu brīvības un lai studentiem būtu radīti apstākļi, kuros tiem ir iespējams sasniegt savas kultūras attīstībai un izglītībai nospraustos mērķus.

4. Universitātes - un konkrēti Eiropas universitātes – uzskata, ka savstarpējā informācijas un dokumentācijas apmaiņa, kā arī daudzie studiju attīstībai paredzētie kopīgie projekti ir nozīmīgs faktors nepārtraukta zināšanu progresa nodrošināšanā.

Šī iemesla dēļ, tāpat kā savas pastāvēšanas agrākos gados, tās atbalsta mācībspēku un studentu mobilitāti; vēl vairāk, universitātes uzskata, ka to misijas sekmīgai pildīšanai šodienas apstākļos ir būtiski, lai pastāvētu vispārēja, uz statusa, nosaukumu, eksāmenu ekvivalenci (neskarot nacionālos diplomus) virzīta politika.

Apakšā parakstījušies rektori savu universitāšu vārdā apņemas darīt visu, kas ir to spēkos, lai rosinātu gan savu valsti, gan atbilstošās starptautiskās organizācijas veidot savu politiku, stingri pieturoties pie šīs Lielās Hartas, kura izsaka universitāšu vienprātīgu brīvi noteiktu un pasludinātu gribu.

Boloņā, 1988. gada 18 septembrī.